

Laksefiskere og motivasjon for å fiske i Lakselva, Finnmark.

Esten Sødal Skullerud

Universitetet for miljø- og biovitenskap - [UMB](#)

Stian Stensland

Universitetet for miljø- og biovitenskap - [UMB](#)

Gjennomsnittsfiskeren eksisterer ikke. Man må derfor segmentere laksefiskere i ulike grupper for bedre forstå deres motivasjon, holdninger og atferd. Slik kunnskap trengs for bedre lakseforvaltning og utvikling av fisketurisme..

English summary:

Salmon Anglers and Motivation for Salmon Fishing in the Lakselva River, Northern Norway.

This study identifies different segments of salmon anglers based on their general consumptive orientation. Further we investigate anglers' motives for salmon angling in the Lakselva River. The data were obtained through 13 interviews and 565 completed web questionnaires. Five segments were identified through a cluster analysis: Catch and Release, The Consumptive Angler, The Harvester, No catch and The Trophy Angler. The segments differed in motivation, socio-demographics, angling behavior and attitudes. Based on preferences, attitudes and motives Catch and Release and The Trophy Angler are seen as the angler segments most in line with the current fishing regulations, harvest restriction and promotion of catch & release in Lakselva river.

Keywords: angling tourism; attitudes; catch orientation; market segmentation; tourism development.

Innledning

Laksefiske er sammen med havfiske Norges beste fisketurismeprodukt overfor et internasjonalt marked (Øian & Aas, 2012). De britiske lakselordene som kom til Norge på 1800-tallet startet den moderne turismen i Norge. Den gang lakselordene valfartet landet etter gode lakseelver syntes ressursene å være utømmelige, markedet var lite og en laksefisker lett gjenkjennelig. Dagens sportsfiskemarked er derimot langt større, mer diversifisert og har en stadig økende betalingsvillighet (Øian & Aas, 2012). Samtidig ser en at muligheten for laksefiske rundt i verden blir stadig redusert (Anon., 2011; Ford & Myers, 2008). Etter år med nedgang i bestandene, dårlig fiske og negativ turistutvikling, valgte rundt årtusenskiftet mange fiskere bort Norge som laksefiskedestinasjon. Et negativt rykte og et svakt merkenavn gjorde at internasjonale fiskere ofte valgte land som Island og Russland (Aas, 2002). I dag fisker trolig mellom 100.000 og 150.000 fiskere i norske lakseelver, og dette er hovedsakelig skandinaviske fiskere (Tangeland, Andersen, Aas, & Fiske, 2010). Laksefiskere i Norge legger anslagsvis igjen rundt 1,1 milliarder kroner årlig på fiskekort, produkter og tjenester tilknyttet fisket (Norges skogeierforbund, 2010). Dette medfører at gode laksevassdrag genererer betydelige økonomiske verdier for grunneiere, næringsliv og samfunn (Fiske, Baardsen, Stensland, Hvidsten, & Aas, 2012; Navrud, 2001; Stensland, 2010). På grunn av de mange storvokste laksestammene i Norge, har laksefiske fortsatt et potensial til å tiltrekke seg "lakselorder" fra hele verden. For utenlandske laksefiskere er storlaksen gjerne drivkraften (Millington-Drake, 2002). Det er avgjørende med bedre markeds kunnskap om potensialet skal utnyttes, laksefiske utvikles som næring og om Norge skal gjenreises som en stormakt innen laksefisketurisme (Aas, 2004; Øian & Aas, 2012).

Det er gjennomført flere norske (eks. Aas & Kaltenborn, 1995; Tangeland et al., 2010; Øian & Andersen, 2010) og internasjonale (eks. Beardmore, B., Haider, W., Hunt, L. M. & Arlinghaus, 2011; Fedler &

Ditton, 1994; Kyle, Norman, Jodice, Graefe, & Marsinko, 2007) undersøkelser av fiskere. Ingen av disse undersøkelsene har analysert laksefiskeres motiver for fiske i en spesifikk elv eller foretatt en segmentering basert på generell fangstorientering.

Målsetningen med denne studien er å (i) identifisere ulike segmenter av laksefiskere basert på deres fangstorentring, (ii) undersøke fiskernes motivasjon for laksefiske i Lakselva. Det er videre et mål å (iii) undersøke om Anderson, Ditton, & Hunts (2007) fangstorienteringsskala kan benyttes som et verktøy for å segmentere laksefiskere i en nordisk kontekst. Videre (iv) redegjøres det for forskjeller mellom segmentene når det gjelder motivasjon, fiske, holdninger og bakgrunn, og (v) hva dette betyr for turismeutvikling og lakseforvaltning.

Teori

Motivasjon – hvorfor man fisker

Motivasjon er en av mange variabler som er med på å forklare individets handlinger og atferd (Crompton, 1979; Manfredo, Driver & Tarrant, 1996; Vaske, 2008). For fiskere vil motivasjon være grunnleggende for hvorfor og hvor de velger å fiske (Calvert, 2002). Motivasjon er summen av mange enkeltmotiver (Tangeland, 2011). Dette medfører at fiskerens motivasjon er et komplekst spørsmål med mange forskjellige svar (Beardmore et al., 2011). Kjennskap til fiskerens motivasjon er nøkkelen til forståelse av fiskernes behov, ønsker, mål og atferd (Beh & Bruyere, 2007; Cooper & Gilbert, 2008).

Fiske er en aktivitet hvor deltakerne forventer visse belønninger for innsatsen (Fisher, 1997; Manfredo et al., 1996) som for eksempel fangst, opplevelse eller rekreasjon. Hva som er motivasjonen og suksessfaktorene for høstingsaktiviteter var annerledes da fiske var en viktig del av husholdningen (Hendee, 1974). I dag er fortsatt fangsten en viktig komponent ved fritidsfiske (Anderson et al., 2007; Connelly, Knuth, & Brown, 2001), men fiskere søker også et mangfold motiver (Aas & Kaltenborn, 1995; Hendee, 1974; Manfredo et al., 1996). Betydningen av å fange fisk varierer, men muligheten til å fange en eller flere er en avgjørende komponent for en hver fisketur (Aas, 2002; Fedler & Ditton, 1986), og godt fiske vil alltid ha betydning for å lykkes med fisketurisme (Aas & Dervo, 2010). Motivasjonen for å fiske kommer an på hva slags type fisker man er og hva slags fisk man er ute etter (; Beardmore et al., 2011; Calvert, 2002).

Motivasjon for fritidsfiske kan grovt deles inn i de to elementene fangstrelaterte og generelle motiver (Calvert, 2002; Fisher, 1997). Fangstrelaterte motiver er direkte knyttet til fiske og er unikt for denne aktiviteten, mens generelle motiver er felles for alle friluftaktiviteter. I følge Fedler & Ditton (1994) er de generelle motivene viktigere grunner til at folk fisker enn fangstmotivene. De generelle motivene er også lettere å tilfredsstille (Arlinghaus, 2006; Fedler & Ditton, 1986). Dette medfører at de som verdsetter de generelle elementene i fisketuren høyest, oftest er mest tilfreds med fisketuren (Sutton & Ditton, 2001). Selv om de generelle motivene synes å være viktigst i mange kontekster, har fangstaspektet en vital rolle når det kommer til valg av fiskeopplevelse og destinasjon hos fiskeren (Beardmore et al., 2011; Matlock, Saul, & Bryan, 1988). I følge Fisher (1997) har fisketilbyderne størst kontroll på fangstelementet. Kunnskap om betydningen av fangstelementene for ulike grupper av fiskere kan derfor brukes til å skreddersy en fiskeforvaltning rettet mot ulike fiskergrupper (Fisher, 1997).

For å skape et godt produkt er kvalitet i utgangspunktet viktigere enn motivasjon (Arlinghaus, 2006), da kvalitet har direkte påvirkning på kundens lojalitet (Fornell, Johnson, Anderson, Cha & Bryant, 1996; Lee, Graefe, & Burns, 2004). Ved å vite hva som skaper kvalitet, har tilbyderne bedre muligheter til å planlegge framtidige strategier og tiltak for å oppnå fornøyde fiskere (Arlinghaus, 2006). Mange faktorer er med på å påvirke opplevd kvalitet, hvor motivasjon trolig er den viktigste (Calvert, 2002). Hva som oppleves som god kvalitet vil være subjektivt, men godt og variert fiske som tilfredsstiller fiskerens fangstorientering er trolig de viktigste faktorene (Arlinghaus et al., 2007; Hendee, 1974). Opplevd kvalitet påvirkes i tillegg av de omkringliggende omstendighetene rundt fisket som eksempelvis kundeservice, overnatting og bespisning (Holland & Ditton, 1992; Kamfjord, 2001; Yuksel, Yuksel, & Bilim, 2010).

Segmentering – hvem fiskerne er

For å styrke fisketurismen er det viktig at tilbyder kjenner til hva slags etterspørsel det er etter fiskeressursene (Aas & Dervo, 2010). Målsegmentet "fiskere" er en svært diversifisert og heterogen gruppe som er utfordrende å segmentere (Calvert, 2002). En rekke undersøkelser konkluderer enstemmig i at forskjellige fiskere søker forskjellige fiskeopplevelser (Aas & Kaltenborn, 1995; Beardmore et al., 2011; Connelly et al., 2001). I følge Crompton (1979) kan motivasjon brukes som et fundament i markedssegmentering. Gjennom forskning er det utviklet en betydelig mengde metoder

som kan være hensiktsmessig å bruke for å forstå fiskernes motiver, og hvordan dette kan brukes i forvaltningsøyemed (Aas & Kaltenborn, 1995; Fedler & Ditton, 1986). To sentrale teorier for å forklare fiskernes fiskerelaterte motiver er Bryans (1977) spesialiseringsteori og Graefes (1980) fangstorieringsteori. Graden av spesialisering kan forklare forskjeller og preferanser blant fiskere (Aas & Kaltenborn, 1995), mens graden av fangstoriering måler hvor viktig å fange fisk er som motivasjonsfaktor (Fedler & Ditton, 1986).

Konseptet fangstoriering kan defineres som: "hvilken grad fiskeren verdsetter fangstrelaterte utfall av fiskeopplevelsen" (Sutton & Ditton, 2001). Her erkjennes det at fiskere har et mangfold av fiskemotiver som de prøver å tilfredsstille ved hjelp av forskjellige strategier (Aas & Kaltenborn, 1995). Praktisk sett er fangstoriering et segmenteringsverktøy som kan brukes i markedsføringsssammenheng (Fedler & Ditton, 1986). Når segmenter basert på fangstoriering har blitt identifisert, kan andre forskjeller som eksempelvis tilfredshet, preferanser, holdninger og handlinger analyseres (Anderson et al., 2007; Kyle et al., 2007). Beardmore et al. (2011) har vist at fangstoriering er avhengig av art og fiskeområde, mens Aas og Kaltenborn (1995) illustrerte at den kulturelle konteksten kan være avgjørende. For totalopplevelsen med fisketuren vil det for fiskere med høy fangstoriering være viktigere å få tilfredsstillende fangstrelaterte motiver enn de generelle motiv (Aas & Kaltenborn, 1995; Arlinghaus, 2006; Graefe & Fedler, 1986).

Spesialiseringsteorien omhandler en ferdighets- og identitetsutvikling innen en aktivitet, som medfører at individet må gjøre den samme aktiviteten på nye og mer utfordrende måter for fortsatt få utfordringer (Bryan, 2000). Rekreasjonsspesialisering refererer til et atferdsspekter fra det generelle til det spesifikke (Bryan, 1977). Etter hvert som fiskere beveger seg mot den spesifikke delen av skalaen, blir deres identitet gradvis mer definert ut i fra aktiviteten, og ut i fra de sosiale normene og holdningene rundt aktiviteten (Bryan, 2000; Sutton & Ditton, 2001). Rekreasjonsspesialisering kommer til syne gjennom blant annet utstørvalg, dyktighets- og kunnskapsnivå, involvering, fangstoriering og valg av fiskested (Aas & Kaltenborn, 1995; Bryan, 1977; Vaske, 2008). Det er flere trender som viser til at fiskere i økende grad blir spesialiserte (Andersen, Dervo, & Kaltenborn, 2010; Øian & Aas, 2012). Eksempelvis foregår dagens laksefiske i Norge hovedsakelig med fluefiskeutstyr (Tangeland et al., 2010). Kjenntegn ved spesialistene er at de er ansett som mindre fangstorierent enn generalistene (Aas & Kaltenborn, 1995; Bryan, 1977; Sutton & Ditton, 2001), og er mer opptatt av bevaring framfor høsting (Dawson, Brown, Connelly, 1992; Millington-Drake, 2002). Dette gjør at spesialister kan være mer åpne for fang og slipp-fiske enn hva generalister vil være (Sutton & Ditton, 2001). Det å nyte et storslagent naturmiljø og følelsen av frihet er for de fleste spesialister de viktigste dimensjonene for å bli tilfreds med fisketuren (Holland & Ditton, 1992). Fangstmotivet er imidlertid avgjørende for valg av fiskested (Beardmore et al., 2011). Spesialiserte fiskere er mer fangstorierent enn hva som tidligere har vært antatt, og er i større grad motivert av troféfiske og utfordrende fiske enn generalistene (Beardmore et al., 2011; Bryan, 2000). Dette kan forklares med at en generalist med høy fangstoriering i en kontekst kan være en spesialist med lav fangstoriering i en annen kontekst (Beardmore et al., 2011; Bryan, 2000)

Metode

Studieområde

Figur 1. Kart over Lakselva i Finnmark med sonefordeling. Sjøsonen er ikke med i undersøkelsen. Kart gjengitt med Lakselv grunneierforenings tillatelse.

Lakselva er lakseførende i 45 kilometer (Pettersen, 2003) og renner ut i Porsangerfjorden, med Lakselv (2500 innbyggere) som nærmeste tettsted. Eierstrukturen og rettighetsforholdet i vassdraget er delt mellom de private grunneierne og Finnmarkseiendommen (FeFo) (Nygaard, 2008). Grunneierne er organisert i Lakselv Grunneierforening som har forpaktet de private fiskeområdene og FeFos fiskerett siden 1951 (Pettersen, 2003). Av de 102 grunneiendommene er 59 av en slik størrelse og interesse at de per 2012 får tilbud om forhåndsleie fra Lakselv Grunneierforening (Egil Liberg, daglig leder, Lakselva grunneierforening, personlig meddelelse, 11. september 2012). Den lakseførende delen av elva er delt opp i seks soner hvor fiskekort distribueres av Lakselv Grunneierforening. For å skape mindre fiskepress og for å gi en mer «eksklusiv» fiskeopplevelse har sonene et begrenset antall tilgjengelige dagskort (35 kort fordelt på sone 1-4). Prisen på disse varierer ut i fra sesong og fiskerens bosted. For tilreisende utenfra Finnmark koster et dagskort i høysesongen kr 750,- (www.lakselva.no). Innenfor de fem sonene er det også flere vald som ikke deltar i grunneierforeningens kortsalg, dette gjelder flere av de beste valdene og de utgjør 14 km av totalstrekningen. Valdene utnyttes på forskjellige måter, og rundt halvparten av fangsten tas her. Det finnes lite tilgjengelig informasjon om hvor mange som fisker på disse valdene (Egil Liberg, personlig meddelelse, 11. september 2012). Hjemmesiden (www.lakselva.no), sosiale medier, bruk av enkelte turoperatører og journalist- og skribentbesøk er sammen med relasjonsmarkedsføring av stor betydning i markedsføringen av elva (Egil Liberg, personlig meddelelse, 11. september 2012). Tilreisende til Lakselv kan med enkelhet benytte fly via Banak/North Cape flyplassen som har direkteflygninger fra Oslo gjennom hele sommerhalvåret, samt er en del av Finnmarks kortbanenett.

Lakselva er en av lakseelvene i Norge med høyest gjennomsnittsvekt på laksen (Nygaard, 2008). I 2011 ble det registrert 12 individer på over 20 kilo, hvorav den største var 25 kilo. Elva er kategorisert som et A-vassdrag av Direktoratet for naturforvaltning og blir trukket fram som et referansevassdrag når det gjelder bærekraftig forvaltning (Pettersen, 2012). Laksesesongen er fra 1. juni til 31. august. I tillegg kan man fiske etter sjørret og sjørøye til 15. september. Et viktig tiltak for å sikre nok fisk i vassdraget og oppnå gytebestandsmålet er kvoteregulering og frivillig gjenutsetting. Dette har hatt økende fokus i forvaltningen fra 2008. Kvotene er per person og sesong er tre laks over 80 cm (storlaks), hvorav maks to kan være hunnlaks. For smålaks (< 80 cm) er det ingen sesongkvote, men en dagskvote på 2 fisk. I

2011 og 2012 ble 40 % av fanget laks gjenutsatt. (Egil Liberg, personlig meddelelse, 11. september 2012).

Datamateriale

Datagrunnlaget består av en kvalitativ og en kvantitativ del. Kvalitative data ble samlet inn for å få informasjon og bedre kjennskap til fisket i Lakselva, for deretter å lage spørreskjemaet (Johannessen, Tuft, & Christoffersen, 2010, s. 260). I august 2011 ble det gjennomført semistrukturerte intervjuer med 13 tilfeldig utvalgte fiskere i forskjellige deler av elva. I etterkant av feltarbeidet ble alle intervjuene transkribert og videre ble motivasjon for fiske generelt og i Lakselva fenomenologisk analysert (Johannessen et al., 2010, s. 173-177).

For å lage spørreskjemaet brukt vi Vaskes (2008, s. 121-171) og Dillman, Smyth & Christians (2009, s. 65-150) anbefalinger om layout og spørsmålskonstruksjon. Bipolare ordinalskalaer ble hovedsakelig satt fra en til sju, fordi avstanden mellom verdiene skulle oppfattes som kontinuerlig (Carifio & Perla, 2007; Tabachnick & Fidell, 2007, s. 7.). Spørreskjemaet ble oversatt til engelsk, tysk og finsk. Den tyske og finske oversettelsen ble gjort av tyske og finske forskere. Spørreskjemaet ble testet av to lokale representanter fra Lakselv, åtte forskere og åtte studenter.

I løpet av de tre siste årene er det blitt registrert 2676 unike fiskekortkjøpere gjennom grunneierforeningens utvalg. Av disse hadde 1010 registrerte e-postadresser og ble valgt ut for å delta i spørreundersøkelsen. Den nasjonale fordelingen blant respondentene var relativt lik med den reelle fordelingen blant fiskerne i elva. Data ble samlet inn i februar og mars 2012 ved hjelp av programvaren "Questback". En e-post med informasjon og en URL lenke til selve spørreskjemaet ble sendt ut innledningsvis, etterfulgt av tre purringer med 5 til 6 dagers mellomrom basert på erfaring fra Vaske (2008, s. 193-208) og Dillman et al. (2009, s. 234-260). Daglig leder i Lakselv grunneierforening ble satt som avsender av epostene. For å motivere respondentene til å svare på undersøkelsen, ble det i alle eposter informert om at de som deltok i undersøkelsen ville være med i trekningen av to sesongkort i elva.

Begrensninger i utvalget

Utvalget av respondenter for denne studien har de samme potensielle svakhetene som hos Tangeland et al. (2010), ved at respondentene er valgt ut i fra et e-postregister. Kjønnfordeling, alder og innsats er på linje med andre undersøkelser av laksefiskere (Tangeland et al., 2010), noe som tyder på at bruk av e-postadresser ikke har gitt skjevheter i utvalget for disse variablene. Svarfordelingen for de ulike nasjonalitetene er representativ for de som fisker på grunneierforeningens område, og undersøkelsen gir god informasjon om tilreisende fiskere på områdene organisert av grunneierforeningen. Imidlertid er det kun 9 % lokale fiskere i vårt svarmateriale. Undersøkelsen gir således ikke noe godt svar på deres preferanser og atferd. Ut i fra at den største andelen av lokale fiskere i vårt materiale fantes i klyngen «høsteren» (tabell 2) er det nærliggende å anta at de lokale fiskerne jevnt over er mer høstingsorienterte enn tilreisende fiskere, og også har andre holdninger enn disse. Det er derimot ønskelig med en supplerende undersøkelse for å kunne vite mer om preferansene til og antallet lokale fiskere og de som fisker på vald ikke med i grunneierforeningens kortområde. Funnene er i utgangspunktet bare representative for Lakselva, men sannsynligvis vil fiskersegmentene i denne undersøkelsen finnes i andre vassdrag, men med annen andelsfordeling i gruppene.

Dataanalyse

Det ble gjennomført en eksplorerende faktoranalyse (principal component analysis) med varimax-rotasjon basert på fiskernes generelle fangstorientering. Det ble benyttet 12 variabler fra Anderson et al. (2007). Kaisers kriterium kombinert med scree plott ble brukt for å teste og bestemme antallet faktorer. Fire faktorer med egenverdi større enn 1 ble trukket ut fordi det ga den beste strukturen og samsvarte også med de latente dimensjonene i Anderson et al. (2007) sin fangstorienteringsskala: ta stor fisk, ta mange fisk, få noe fisk og beholde fisk. Reliabilitetsanalysen av de fire faktorene ga en tilfredsstillende Cronbach alpha (Field, 2009, s. 679; Vaske, 2008, s. 518). Detaljerte resultater for faktoranalysen er presentert i vedlegg 1.

De tolv originale variablene ble redusert til fire indeksverdier på bakgrunn av variablenes gjennomsnittverdi. Indeksverdien ble brukt i en hierarkisk klyngeanalyse (Wards metode) for å finne rett antall klynger. Deretter ble den ikke-hierarkiske K-gjennomsnitts klyngeanalyse brukt for å undersøke hvilken av klyngeløsningene som ville være det beste valget (Hair, Anderson, Tatham & Black, 1998, s. 477-479). Klyngeanalyser må gjøres med skjønn (Hair et al., 1998, s. 474.), og ut i fra vår klyngeanalyse syntes tre eller fem klynger å være best basert på avstandene mellom

agglomerasjonskoeffisienten (Hair et al., 1998, s. 506). Valget falt på fem klynger, da dette i større grad fremhever forskjeller mellom gruppene enn tre klynger.

For å undersøke forskjeller mellom de forskjellige segmentene for fiske i Lakselva, ble det utført enveis variansanalyser (ANOVA) med Tamhanes posthoc test mellom segmentene. Beardmore et al. (2011) sine motivasjonsspørsmål ble benyttet til å analysere hva som motiverer de forskjellige segmentene. Skalaen omfatter både fangstrelatert- og generell motivasjon representert med faktorene "generelle motiver", "fangstmotiver" og "fiskeutfordring". Basert på resultater fra intervjuene, lagt til tre variabler som representerte elvas kvaliteter. I tidligere undersøkelser (Kyle et al., 2007) er det funnet forskjeller mellom segmenter basert på fangstoriering, stedsavhengighet og involvering. For å måle segmentenes stedsavhengighet til Lakselv, ble det brukt seks variabler hentet fra Williams og Vaske (2003), mens det ble valgt ut fire variabler fra Kyle, Absher, Hammitt & Cavin (2006) for å undersøke segmentenes involvering i laksefiske. For å kunne si noe om respondentenes opplevelse, ble det kartlagt tilfredshet med fiskeoppholdet (Yuksel et al., 2010), deres opplevelse av trengsel (Vaske, 2008) og deres lojalitet (Yuksel et al., 2010). Alle statistiske tester ble gjennomført ved hjelp av SPSS 20 med en signifikansgrad satt til $\alpha = .05$. Sitater fra de kvalitative intervjuene ble brukt for bedre å forklare de kvantitative data om motivasjon.

Svarrespons

656 individer svarte på undersøkelsen. Av 1010 utsendinger var 40 av e-postadressene ikke operative. Dette gir et gyldig utvalg på 970, og en svarprosent på 68.

Resultat

Klyngeanalysen ga 5 grupper som ble navngitt ut ifra hvilke fangstorieringsmotiver som var viktige for dem (tabell 1). Det var forskjeller mellom klyngene i bakgrunn (tabell 2), deres fiske i Lakselva (tabell 3 og 4) og motivasjon (tabell 5). Hovedfunnene fra tabell 1 og 2 er presentert for klyngene 1-5 under.

Tabell 1. Resultat av klyngeanalysen basert på fiskernes fangstoriering.

Klynge 1: Gjenutsetteren

Klynge 2: Den fangstorienterte

Klynge 3: Hsteren

Klynge 4: Noe annet

Klynge 5: Troféfiskeren

I: Total

II: F-verdi

III: Tamhane posthoca

Klynger og måltall	1	2	3	4	5	I	II	III
Fange store fisker ($\alpha=0,72$)	5,43	5,29	4,71	3,34	5,86	4,98	133,32***	5>1,2>3>4
Jeg liker å fiske der jeg vet jeg har en sjanse til å fange stor fisk	5,70	5,51	5,23	3,57	5,76	5,19	70,57***	5>1,2>3>4
Jeg er mest fornøyd med fisketuren om jeg fanger en stor og utfordrende	5,41	5,31	4,50	3,35	5,94	4,97	59,40***	5,1,2,3>4
Jeg vil heller ta en eller to store fisker enn ti små fisker	5,17	5,05	4,40	3,10	5,86	4,78	75,70***	5>2,1>3>4
Få fisk ($\alpha=0,60$)	3,68	4,01	2,28	2,26	1,66	2,86	162,90***	1,2>3,4>5
Hvis jeg ikke trodde jeg skulle få en eneste fisk, ville jeg ikke dratt på fisketur.	3,97	4,46	2,77	2,65	1,77	3,20	51,02***	2,1>3,4>5
Når jeg er på fisketur, er jeg ikke fornøyd uten at jeg i alle fall får en fisk	3,98	4,37	2,31	2,36	1,72	3,04	93,80***	2,1>4,3>5
En fisketur kan være vellykket, selv om jeg ikke får fisk (r)	3,10	3,21	1,78	1,77	1,50	2,34	58,11***	2,1>3,4,5
Få mange fisker ($\alpha=0,73$)	3,75	3,89	2,46	2,01	2,17	2,93	106,51***	2,1>5;2,1>3>4
Jo mer fisk jeg får på kroken jo gladere blir jeg	4,09	4,29	2,83	2,42	2,72	3,34	41,23***	2,1>3,5,4
En vellykket fisketur er en der det fanges mange fisk	4,21	3,80	2,29	1,94	2,21	2,96	82,24***	1,2>3,5,4

påstandene på en 7-punktsskala hvor 1 = svært uenig og 7 = svært enig
- *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$ ***. Sammenlikning av gjennomsnittverdier mellom klyngene ble gjort med enveis variansanalyse (ANOVA)
- b Klynge for klynge er sammenlignet med Tamhane's post hoc multiplisert sammenlikningsmetode. > indikerer signifikant forskjell mellom klyngene på 5 % nivå. *is=ingen signifikante forskjeller.*

Klynge 1:

"Gjenutsetteren" foretrekker å fiske og gjenutsette stor fisk. I forhold til de andre gruppene er det nettopp den ekstremt positive holdningen til ikke å beholde fisken som skiller gjenutsetteren fra de andre. Det er samtidig et av to segment med nøytrale verdier på å få fisk og det å få mange fisk. Gjenutsetteren har en høy andel tilreisende fiskere og representanter fra Finland, mens de har en lav andelen av fiskere fra Norge og Nord-Norge. Gjenutsetteren og troféfiskeren har en signifikant lavere alder i forhold til høsteren og den fangstorienterte.

Klynge 2:

"Den fangstorienterte" søker å fiske stor fisk, og har som eneste gruppe ambivalente verdier på de tre andre faktorene.. Segmentet skiller seg ut med å score høyt på andel nordmenn, utdanning og bruttoinntekt.

Klynge 3:

"Høsteren" har den sterkeste preferansen for å beholde fanget fisk. Høsteren er ute etter de store, og trenger verken noen eller få mange fisk for å tilfredsstilles. Høsteren skiller seg ut som det segmentet med høyest andel nordlendinger og nordmenn, mens de har færrest finner. Dette segmentet har den høyeste gjennomsnittsalderen og den lengste laksefiskeerfaringen.

Klynge 4:

"Noe annet" har lavest fangstorientering av alle gruppene, og har som det eneste segmentet ingen preferanser for å ta stor fisk. Denne gruppen oppgir at fisketuren er vellykket selv om det ikke fanges fisk, og at fangstaspektet har svært liten påvirkning for deres opplevelse. Noe annet er segmentet med færrest fiskere som foretrekker laks, og de har en svak involveringsgrad. Klynge 5: "Troféfiskeren" har sterkeste preferanse for å fange stor fisk. For denne gruppen er fisketurer hvor en verken får eller beholder fisk vellykkede turer. Troféfiskeren har en stor andel finner, en lav andel nordmenn og få fiskere fra Nord-Norge. De har lavest inntekt og utdanning. Sammen med gjenutsetteren har dette segmentet den sterkeste involveringen i laksefiske.

Fiske i Lakselva

Sammen med troféfiskeren er gjenutsetteren det segmentet som sjeldnest benytter seg av annen redskap enn fluefiskeutstyr (tabell 3). Gjenutsetteren skiller seg fra de andre segmentene som gruppen med høyest fangstprosent (tabell 4). I forhold til de andre segmentene er det flere av personene i dette segmentet som både får og gjenutsetter laks over- og under 80 cm. Gjenutsetteren er også det segmentet som har de mest positive holdningene til fang og slipp-fiske i Lakselva. De er mest tilbøyelige til å bedrive et slikt fiske, har sterkeste tro på at det fungerer og har færrest betenkeligheter rundt de etiske aspektene knyttet til et slikt fiske. Troféfiskeren er det mest tilfredse og lojale segmentet, noe som gjenspeiler seg ved at de i tillegg er mest positive til å anbefale Lakselva til venner og familie. Alle segmentene foretrekker overnatting i hytte med middels standard nær elva, hvor troféfiskeren har den sterkeste preferansen.

På tross av at den fangstorienterte er fornøyd med opplevelsen og positiv til gjenbesøk, er dette segmentet mindre lojalt og tilfreds enn troféfiskeren. Høsteren er enig i at fisk overlever ved gjenutsetting hvis dette gjennomføres på en korrekt måte og har forståelse for hvilke verdier et fang og slipp basert fiske bidrar til forvaltningsmessig. På tross av dette gjenutsetter høsteren færrest laks, er det minst tilbøyelige segmentet til frivillig gjenutsetting av fisk, og har flest betenkeligheter rundt de etiske aspektene knyttet til et slikt fiske. Høsteren har også det laveste totale forbruket av fiskerne i elva, og segmentet består av en stor andel lokale fiskere. Segmentet Noe annet skiller seg fra de andre som det segmentet som bruker færrest timer daglig på fiske og som fisker i de minste gruppene. De er også sammen med Den fangstorienterte et signifikant mindre lojalt segment enn troféfiskeren.

Tabell 3. Fiskerklyngenes fiske, forbruk og opplevelse av Lakselva.

Klynge 1: Gjenutsetteren

Klynge 2: Den fangstorienterte

Klynge 3: Høsteren

Klynge 4: Noe annet

Klynge 5: Trofèfiskeren

I: Total

II: F-verdi

III: Thamhane posthoc

Klynge og måltall	1	2	3	4	5	I	II	III
Fiske i Lakselva								
Fisket Lakselva 2011 (1=ja)	,75	,68	,71	,70	,73	,71	,44	is
Sesonger fisket i Lakselva	4,2	4,3	7,0	4,8	3,9	4,7	3,73**	3>5
Dager fisket i Lakselva #	6,4	7,2	6,5	6,2	6,6	6,6	,54	is
Timer fisket i Lakselva #	9,7	9,2	8,5	8,2	9,5	9,1	5,55***	1,5,2>4
Døgnkort # (1=ja)	,89	,85	,79	,87	,88	,86	1,54	is
Leide privat vald # (1=ja)	,15	,13	,14	,09	,12	,13	,43	is
Fisket med annet enn flue # (1=ja)	,04	,19	,31	,20	,06	,15	12,03***	3,4,2>5,1
Fisket med < 5 andre # (1=ja)	,80	,87	,87	,97	,90	,88	4,21**	4>1
Forbruk i Lakselv (i NOK)								
Overnatting og servering (i NOK)	3.804	3.242	2.042	2.388	3.373	3.045	2,53*	is
Leie av fiske/fiskekort (i NOK)	4.478	3.532	2.755	3.826	3.867	3.738	1,70	1>3
Fiskeutstyr (i NOK)	802	933	835	1.019	768	874	,37	is
Transport (i NOK)	1.126	998	684	733	1.478	1.030	1,66	is
Forbruksvarer (i NOK)	2.867	2.427	1.793	2.232	2.446	2.390	1,05	is
Fiskerelaterte tjenester (i NOK)	288	49	93	50	66	106	2,2 (*)	is
Andre utgifter (i NOK)	474	505	454	653	786	580	1,27	is
Total forbruk (ii NOK)	13.839	11.686	8.655	10.901	12.783	11.764	2,13	1>3
Forbruk per dag (i NOK)	2.674	2.420	1.957	2.381	2.729	2.463	,90	is
Opplevelse av Lakselv								
For tett mellom fiskerneb	3,96	3,79	3,51	3,52	3,22	3,61	1,95	is
Totalt sett fornøyd med fiskeoppholdetb	6,51	5,93	6,40	6,49	6,77	6,40	3,81**	5>2
Vil fiske i Lakselva ila. neste 3 åra	5,75	5,47	5,70	5,50	6,07	5,69	3,27*	5>4,2
Vil anbefale Lakselva til familie og venner	5,54	5,18	5,30	5,32	5,80	5,43	3,25*	5>2
Merk:								
- Tall står som gjennomsnitt. ***p < 0,001, **p < 0,01, *p < 0,05. Sammenlikning av gjennomsnittverdier mellom klyngene ble gjort med enveis variansanalyse (ANOVA)								
- a Holdninger til fang og slipp er målt på en 7-punktsskala hvor 1 = svært uenig og 7 = svært enig								
- b Klynge for klynge er sammenlignet med Tamhane's post hoc multippel sammenlikningsmetode. > indikerer signifikant forskjell mellom klyngene på 5 % nivå. is=ingen signifikante forskjeller.								

Tabell 4. Oversikt over de ulike fiskerklyngenes fangst, gjenutsetting og holdninger til gjenutsetting i Lakselva.

Klynge 1: Gjenutsetteren

Klynge 2: Den fangstorienterte

Klynge 3: Høsteren

Klynge 4: Noe annet

Klynge 5: Trofèfiskeren

I: Total

II: F-verdi

III: Thamhane posthoc

Klynge og måltall	1	2	3	4	5	I	II	III
Fangst og slipp								
Beholdt laks >80 cm (= 1)	,15	,18	,21	,11	,14	,16	1,450	is
Gjenutsatt laks > 80 cm (= 1)	,27	,13	,06	,14	,18	,16	5,01**	1>2,3
Fått laks > 80 cm (= 1)	,37	,24	,26	,18	,26	,26	3,03*	1>4
Beholdt laks < 80 cm (= 1)	,31	,24	,19	,24	,18	,23	1,800	is
Gjenutsatt laks < 80 cm (= 1)	,37	,15	,04	,16	,18	,18	11,60***	1>5,4,2>3
Fått laks < 80 cm (= 1)	,49	,32	,21	,31	,30	,33	5,51***	1>2,4,5,3
Fått laks (= 1)	,63	,41	,35	,38	,40	,44	6,38***	1>2,5,4,3
Fått fisk (= 1)	,74	,51	,40	,45	,50	,53	8,70***	1>2,5,4,3
Holdninger til fang og slipp i Lakselva								
Ville gjenutsatt laks over 80 cm, kunne lovlig avlivet	6,19	3,54	2,35	5,29	5,57	4,67	82,23***	1>5,4,2>3
Vil gjenutsette laks under 80 cm	5,40	3,46	2,51	4,52	5,04	4,25	40,87***	1>4>2>3;5>2>3
Bør gjenutsette all fisk jeg får i Lakselva.	4,68	2,50	1,79	3,06	4,03	3,27	48,26***	1,5>4,2>3
Bør beholde all fisk som jeg har lov til i Lakselva.	1,53	2,92	3,38	2,18	1,91	2,35	23,02***	3,2>4>1;3,2>5
Laks flest overlever og gyter ved riktig håndtering og munnkroking.	6,43	5,51	5,23	5,76	6,31	5,87	16,20***	1,5>4,2,3
Jeg vet hvordan man skal håndtere og minimere skader på en fisk som gjenutsettes	6,62	6,19	5,88	6,31	6,51	6,32	6,72***	1>2,3;5>3
Fisken bør beholde all fisk de har lov til	2,13	3,49	3,82	2,64	2,50	2,89	29,79***	3,2>5;3,2>4>1
Fisken bør gjenutsette all fisk	4,95	3,24	2,67	3,69	4,29	3,81	39,59***	1>5>4,2>3
Fisken bør engasjere seg for å ta vare på laksen	6,71	6,15	6,23	6,51	6,41	6,40	6,82***	1>3,2;4>2
Fisken bør fortelle andre hva som er god takt og tone i elva	5,99	5,51	5,80	5,91	5,76	5,78	2,44*	1>2
Gjenutsetting av fisk jeg kunne beholdt er sløsing med mat	1,30	2,45	3,21	1,47	1,37	1,91	40,63***	3>2>4,5,1
Gjenutsetting er dyreplageri	1,69	2,37	2,96	1,76	1,75	2,07	14,89***	3,2>4,5,1
Gjenutsetting bidrar til å sikre fiskestammene i Lakselva	6,61	5,70	5,51	6,06	6,44	6,08	13,65***	1>4,2,3;5>2,3
Merk:								
- Tall står som gjennomsnitt. *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$. Sammenlikning av gjennomsnittverdier mellom klyngene ble gjort med enveis variansanalyse (ANOVA)								
- a Holdninger til fang og slipp er målt på en 7-punktsskala hvor 1 = svært uenig og 7 = svært enig								
- b Klynge for klynge er sammenlignet med Tamhane's post hoc multiplisert sammenlikningsmetode. > indikerer signifikant forskjell mellom klyngene på 5 % nivå. is=ingen signifikante forskjeller.								

Tabell 5: Fiskerklyngenes motivasjon for å fiske i Lakselva, og deres stedstilknytning til Lakselva.

Klynge 1: Gjenutsetteren

Klynge 2: Den fangstorienterte

Klynge 3: Høsteren

Klynge 4: Noe annet

Klynge 5: Troféfiskeren

I: Total

II: F-verdi

III: Tamhane posthoc

Klynge og måltall	1	2	3	4	5	I	II	III
Generelle motiver a								
Opplive natur	5,84	5,57	5,57	5,98	6,06	5,81	4,19**	5>2
Være med familie/venner	5,11	5,18	5,31	5,67	5,55	5,36	2,34	is
Nytte det å være alene	4,77	4,36	4,23	4,79	4,83	4,61	3,05*	is
Fangstrelaterte motiver a								
Ta en fersk fisk for et måltid med familie/venner	2,60	4,20	4,73	3,80	3,08	3,64	24,42***	3>4>5,1;2>5,1
Fange så mange fisk som mulig	3,34	2,99	2,15	2,08	2,26	2,61	20,33***	1,2>5,3,4

Lagre opp med fisk i fryseren til bruk gjennom året	1,11	1,77	1,57	1,24	1,25	1,40	10,85***	2>5,4,1;3>1
Fiskeutfordringsmotiver a								
Opplive utfordrende kamp med fisken	6,15	5,89	5,37	5,31	5,86	5,75	9,27***	1>3,4;2,5>4
Fange stor fisk	5,88	5,52	5,15	4,25	5,79	5,35	24,11***	1,5>3>4;2>4
Overliste vanskelig fisk	5,34	4,99	4,67	4,43	5,41	5,00	8,55***	5,1>3,4
Mestre fiskemessige utfordringer	4,76	4,26	4,27	4,50	5,16	4,60	7,26***	5>4,3,2
Lakselvas egenskaper a								
Elvas karakter passer for mitt fiske	5,56	5,27	5,23	4,97	5,71	5,36	5,21***	5,1>4
Muligheten til å fiske på et stort område med ett kort	5,04	4,98	5,36	5,09	5,31	5,14	1,13	is
At det er tillatt å bruke forskjellige typer redskap	1,67	2,42	2,94	2,27	2,08	2,24	8,22***	3>5,1;4,2>1
Stedstilknyping								
Stedsidentitet b								
Lakselva betyr mye for meg	5,57	5,07	5,31	4,99	5,54	5,29	4,12**	1>2,4;5>4
Jeg er veldig knyttet til Lakselva	5,07	4,25	4,63	4,32	4,99	4,64	6,40***	1,5>4,2
Stedsavhengighet b								
For det laksefisket jeg liker er Lakselva best	4,56	4,23	4,54	3,95	4,71	4,39	4,20**	5,1>4
Jeg setter større pris på laksefisket i Lakselva enn noe annet sted	4,15	3,87	4,06	3,65	4,32	4,01	2,81*	5>4
Å fiske i Lakselva er viktigere for meg enn å fiske andre steder	3,91	3,58	3,70	3,31	4,11	3,72	3,43**	5>4
Kunne jeg ikke ha forestilt meg noe bedre sted enn Lakselva for laksefiske	3,73	3,47	3,65	3,21	3,95	3,60	2,79*	5>4
Merk: - Tall står som gjennomsnitt. *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$. Sammenlikning av gjennomsnittverdier mellom klyngene ble gjort med enveis variansanalyse (ANOVA) - a Holdninger til fang og slipp er målt på en 7-punktsskala hvor 1 = svært uenig og 7 = svært enig - b Klynge for klynge er sammenlignet med Tamhane's post hoc multiplert sammenlikningsmetode. > indikerer signifikant forskjell mellom klyngene på 5 % nivå. is=ingen signifikante forskjeller.								

Hvorfor laksefiske i Lakselva – Motivasjon

Det å oppleve natur er det generelt viktigste motivet (tabell 5), noe som gjenspeiles ved at 86 % av respondentene indikerer at dette er viktig for deres valg ved å velge 5,6 eller 7 på skalaen Respondent nummer 2 (R2) forklarer dette slik: "Finnmarksnaturen er helt fantastisk. Får du det i blodet, klarer du ikke la være å reise hit igjen. Fiske i urørt natur, det er viktig. Helt klart. Elver som er i balanse, fra naturens side."

74,1 % av respondentene oppgir på samme måten at det å være med familie og venner er en viktig motivasjonsfaktor for deres fiske i elva, noe sitatet fra R3 illustrerer: "Først er det jo fangsten, men i ettertid er det fellesskapet, være ute i naturen og ikke minst være rundt folk som har samme interesse."

Fangstmotivene til respondentene er generelt svært lave, noe som indikerer at det å beholde fisken er en mindre viktig del av fiske i Lakselv. Lagre opp med fisk i fryseren er den av motivasjonsfaktorene som har minst betydning, og hele 94,7 % av respondentene oppgir at dette har liten eller ingen betydning for deres valg. Det bakenforliggende til denne holdningen kan belyses av sitatet fra R6: Etter endt fisketur er det bildene og minnene du sitter igjen med, og ikke laksen i fryseboksen som er det store.

Flere av intervjuobjektene delte derimot ikke denne holdningen. For disse var det å ta med seg fisk hjem en viktig del av fisket. R7: "Det å kunne ta opp fisk betyr såpass mye at jeg kommer hit framfor Skottland. Hvis jeg kunne tatt med meg laks fra Orkla for eksempel, kunne det hende jeg hadde dratt til Orkla i stedet for Lakselva."

Det å fange mest mulig fisk synes å ha en generelt liten betydning for respondentene. 74,1 % oppgir at dette har liten eller ingen betydning. Holdningen til kvalitetsfisket framfor kvantitetsfisket kan illustreres av briten R13: "Grunnen til at vi kommer til Lakselv er for å oppleve vårt livs fiske. Du kommer ikke til

Lakselva for å få mange fisk, du kommer fordi du har muligheten til å få den ene store fisken" ("The fish of your lifetime").

Basert på de to foregående sitatene synes fokuset på kvalitet og fiskeutfordringen å være særdeles viktig for respondentene. Opplevelsen av en utfordrende kamp med fisken er det nest viktigste motivet. Hele 83,5 % av respondentene oppgir dette som en viktig grunn, og illustreres av R6: "Det er det at du får kjørt laksen som betyr noe, og hvis du mister den så har man fortsatt fått kampen."

Ettersom elleve av tretten intervjuobjekter nevnte muligheten til å fange stor laks som en viktig grunn for deres fiske i elva, var det forventet at dette skulle være den viktigste grunnen. Dette motivet er derimot viktig for "bare" 75,9 % av respondentene i surveyen. R5 belyser det å fange stor fisk slik: "For meg er det veldig viktig at det er en grovvokst laksestamme i Lakselva. De smålaksene er jo selvfølgelig artige å få de også, men det er stor fisk jeg er ute etter."

Av Lakselvas egenskaper blir elvas karakter trukket fram. 75 % oppgir at dette har en positiv betydning for deres valg av Lakselv som destinasjon. Østerrikeren R11 illustrerer dette slik: "På grunn av elvestørrelsen er det en perfekt elv for fluefiske."

At det er tillatt og bruke forskjellig redskap har derimot liten eller ingen betydning for 78 % av respondentene. Dette er naturlig ettersom majoriteten (92,5 %) ville fisket med flue om de bare kunne velge én type redskap. Av intervjuobjektene var R10 en av de med flest timer i elva denne sesongen. Han fremstiller sitt utstyrsbruk på denne måten: "Jeg fisker med sluk, wobblers og flue. Mest flue, men innimellom er det god adspredelse og kaste litt wobbler. Det er hvert fall fint med muligheten til å avveksle fluekastinga. Når det er sånn "stuntfiske" (bare kaste åtte-ti kast), da er det wobbler, sluk og spinner som er det effektive. Flue er liksom litt mer sånn prosjekt hvor man går litt mer systematisk til verks."

De viktigste motivene for gjenutsetteren og den fangstorienterte er å oppleve den utfordrende kampen med fisken, fange stor fisk og oppleve naturen. Av de fem segmentene er det Gjenutsetteren som blir sterkest motivert av å oppleve den utfordrende kampen med fisken og fange de store fiskene. De er derimot det segmentet med svakest preferanser for å få fisk i fryseren og bruke forskjellig type fiskeredskap. Denne gruppen er også sterkest knyttet til Lakselv ved at de har den sterkeste stedsidentiteten av alle. Den fangstorienterte skiller seg ut sammen med høsteren ved å være noe mer positiv til å lagre fisk til senere anledninger, og er sammen med gjenutsetteren det segmentet som er sterkest motivert til å fange så mange fisk som mulig. For høsteren og troféfiskeren er å oppleve natur og utfordrende kamp med stor fisk av de viktigste motivene. Høsteren og den fangstorienterte skiller seg fra de andre ved å være de eneste segmentene som er positive til å fange fisk for et måltid med familie og venner. Troféfiskeren skiller seg ut ved å ha en svært sterk motivasjonen for naturopplevelsen, ønsket om å overliste vanskelige fisker samt mestre de fiskemessige utfordringer som elva byr på. Troféfiskeren har i tillegg en sterkere stedsavhengighet enn noe annet. De viktigste grunnene for at segmentet noe annet fisker i Lakselva er naturopplevelse, være med gode venner eller familie og oppleve en utfordrende kamp med fisken. På fiskeutfordringsmotivene har noe annet de generelt laveste verdiene. Noe annet har også lavere verdier på alle variabler tilknyttet stedsidentitet samt avhengighet i forhold til troféfiskeren og gjenutsetteren.

Diskusjon

I vår studie avdekkes fem segmenter av laksefiskere med utspring i fiskernes generelle fangstorientering. Etter å ha segmentert fiskerne inn i fem grupper er det undersøkt kontekstspesifikk variasjon og preferanser innenfor deres generelle fangstorientering, bakgrunn, fiskeatferd og fiskemotivasjon. Det er funnet flere forskjeller mellom segmentene. Ettersom faktorene belyser respondentenes latente motiver for fiske, kan de gi praktisk informasjon for videre forvaltning og turistutvikling (Kyle et al., 2007).

Fiskerne i denne studien skiller seg noe i fra det Tangeland et al. (2010) fant for laksefiskere på landsbasis. Våre fiskere er i større grad bosatt i by eller tettsted og har noe høyere utdanning og inntekt. Den høye andelen fluefiskere tyder på at de tilreisende fiskerne i vår studie er enn mer spesialisert gruppe fiskere enn Tangeland et als (2010) landsgjennomsnitt.

Sammenlignes fiskerne i Lakselva med funnene avdekket av Aas og Kaltenborn (1995) kan det sluttet at naturopplevelse er den viktigste motivet i begge tilfeller. For alle segmentene i studiet er den utfordrende kampen med fisken en av de tre viktigste motivene og fire av de fem segmentene kan karakteriseres som "utfordringssøkende troféfiskere" (Beardmore et al., 2011). Sammenlignet med funn gjort blant fiskere i Engerdal (Aas & Kaltenborn, 1995), er dette et langt viktigere motiv. Dette kan

forklares ved at Lakselv grunneierforening gjennom sin prispolitikk har foretatt en aktiv segmentering, der generalisten ikke opplever at kostnaden ved fisket rettferdiggjør et fiske av denne karakter, og at de derfor tiltrekker seg en større andel spesialiserte fiskere. Sammenlignes de avdekkede klyngene i undersøkelsen mot funn fra USA (Kyle et al., 2007) er det vanskelig å finne like eller tilsvarende grupper. Uavhengig av antall klynger er det ingen avdekkede segmenter som finner det særs viktig å fiske mange fisker, få noe fangst eller svært viktig å få stor fisk.

Troféfiskeren (21 % av utvalget) og gjenutsetteren (20 % av utvalget) skiller seg ut ved at de har den generelt sterkeste preferansen for å fange stor fisk, har den laveste preferansen for å beholde fisk og sterkest involvering i laksefiske. Dette medfører at de skiller seg ut fra de andre segmentene som et noe mer attraktivt målsegment i denne konteksten. Med de høyeste verdiene på stedsavhengighet, den sterkeste tilfredshet og lojalitet er det stor sannsynlighet at Troféfiskeren vender tilbake i fremtiden. Ettersom muligheten er stor for at denne gruppen bidrar med god sosial relasjonsmarkedsføring om elva til bekjente, venner og familie, er dette et segment som er svært attraktivt å beholde og utvide. Gjenutsetteren bekrefter funnene gjort av Tangeland et al. (2010), som viser at de som fisker med fluefiskeredskap slipper ut flere av laksene de fanger. Segmentet gjenutsetteren er det som gjenutsetter flest laks, føler seg sterkest knyttet til elva, har høyt forbruk og har de mest positive holdningene til et fang- og slippfiske. Gjenutsetteren passer således godt til Lakselvas gjenutsettingsprofil og forvaltning. Samsvarer den fremtidige atferden med intensjonen om gjenbesøk og gjenutsetting av fisk, vil dette segmentet være et utmerket målmarked og bli en god representant for elva.

Om det er ønskelig å ivareta eller øke disse to segmentene, vil det være mulig å redusere eller innskjerpe kvotene ytterligere for å fokusere mer på et fang og slippbasert fiske, da dette sender ut positive signaler om en bærekraftig forvaltning til denne type fiskere (Millington-Drake, 2002; Zwirn, Pinsky & Rahr, 2005). En reduisering av kvoter vil derimot oppleves svært negativt for fangstorienterte, lokale fiskere (Iso-Ahola, 1986; Øian & Andersen, 2010). Da gjenutsetteren og troféfiskeren er svært positive til fluefiske, vil en annen måte å rette seg mot disse være å begrense fisket med andre typer redskap ytterligere. 78 % av respondentene mener at de liberale utstysreglene ikke har betydning for deres valg av Lakselva som fiskeelv, samtidig som 92,5 % av fiskerne ville benyttet flue om de måtte velge ett redskap. Et eventuelt forbud mot andre redskaper vil derfor ikke påvirke majoriteten, da fiskere generelt er positive til reguleringer som rammer deres eget fiske minst mulig (Tangeland et al., 2010). Et slikt forbud vil i følge Tangeland et al. (2010) være hensiktsmessig i forhold til en økt andel spesialiserte fluefiskere, siden disse er mer positive til reguleringer enn generalistene med variert redskapsbruk. Forsøk på å innføre strengere regler innen kvoteregulering kan bli en stor utfordring, da fiskere generelt er sterkt i mot totalt fang og slippfiske (Tangeland et al., 2010), mens undersøkelser blant grunneiere i Trondheimsfjordområdet viser at en slik forvaltningsform har svak oppslutning (Stensland, 2012). Om tiltakene har en stor risiko for å generere økt misnøye blant lokale (Øian & Andersen, 2010), bør tiltakene vurderes grundig før en iverksetter regelendringer. Her er det viktig å trå varsomt frem for å ivareta interessene til grunneiere, lokalbefolkning, forvaltningen og målsegment.

Den fangstorienterte (25 % av utvalget) er eldre, høyt utdannede og vil ha valuta for pengene de legger i fiskeferien ved at de søker steder de mener har høy sannsynlighet for fangst. Ettersom fangstforventning er det avgjørende for tilfredshet (Arlinghaus, 2006), og 60 % av segmentet ikke får laks, vil det for dette segmentet indikere at opplevelsen ikke overgår forventningene, og den ønskede kvaliteten uteblir (Kamfjord, 2001). Flere andre studier av fiskere viser at fangstorienterte segmenter er vanskeligere å tilfredsstille enn andre (Graefe & Fedler, 1986). Det vil påvirke gruppene positivt og heve kvaliteten med mer laks i elva. Her kan det sees til Trondheimsfjorden og oppleieordningen som pågikk i perioden 2005-2009. Oppleiet av sjøfiske resulterte i at mer laks gikk opp i elvene, økt fangst og mer gytefisk i elvene (Fiske et al., 2012). Et slikt tiltak som medfører økt mulighet for fangst vil ikke bare være positivt for den fangstorienterte, men også for de andre segmentene. Sutton og Dittons (2001) teori og Kyle et al. (2007) empiriske funn om at de som verdsetter de generelle elementene i fisketuren høyest, er mest tilfreds med fisketuren, korresponderer med at troféfiskeren har høyere verdier på å oppleve natur og tilfredshet med oppholdet enn den fangstorienterte. Høsteren (14 % av utvalget) er eldre, gjerne lokale fiskere med tradisjonelle høste- og mataukverdier, som opplever at det å spise fangsten er en svært viktig del av fisketuren.

Høsteren er dermed det segmentet som passer dårligst med grunneierforeningens moderne fang og slipperegime. På grunn av de konservative holdningene vil en trolig i fremtiden oppleve konflikter med denne gruppen om det blir innstramninger på kvoter eller redskapsbruk. Så lenge dette segmentet ikke må sette ut laks, vil de heller ikke gjøre det. Er det ønskelig at høsteren og den fangstorienterte skal forbli i Lakselva og ikke velge andre elver for å utøve sitt fiske, må momentene som oppleves viktige for disse gruppene ikke reduseres. Ettersom det å beholde og spise fisken er spesielt viktig for høsteren, bør det unngås reduserte kvoter for å kunne beholde dette segmentet (Øian & Andersen, 2010). Mer informasjon omkring gjenutsetting vil kunne ha betydning for å påvirke holdninger blant fiskere med

mindre kunnskap og forståelse av gevinstene ved et fang og slipp fiske (Roggenbuck, 1992). Her vil potensialet sannsynligvis være større for den fangstorienterte framfor høsteren.

Noe annet (21 % av utvalget) skiller seg fra resten ved at de er mindre involvert i selve laksefisket og synes ut i fra dette å være drevet av motiver ut over selve fisket. Segmentets involvering i aktiviteten tyder på at de er et av de mindre spesialiserte segmentene jamfør teoriene rundt rekreasjonsspesialisering (Aas & Kaltenborn, 1995; Bryan, 1977; Vaske, 2008). For noe annet er de sosiale relasjonene med venner eller familie en svært viktig del av konteksten, noe som medfører at det brukes mindre tid på å fiske. Er det ønskelig å tilrettelegge bedre for denne gruppen, vil sosiale aktiviteter tilpasset mindre grupper kunne ha et stort potensial. For spesialiserte fiskere vil fiskeressursen være avgjørende for valg av destinasjon (Beardmore et al., 2011), men ettersom fiskeressursen ikke synes å være det avgjørende elementet for noe annet, er det naturlig at det blir lett og finne substitutter for Lakselv. En annen elv i Finnmark vil derfor kunne gi noe annet mye av den samme opplevelsen de får i Lakselva.

Trolig vil ingen forvaltning passe for alle fiskere (Connelly et al., 2001), og forvaltning basert på "gjennomsnittsfiskeren" vil ikke tilfredsstillende noen (Fisher, 1997). Fisketilbydere bør derfor fokusere på den delen av produktet som er mest unikt for hva de tilbyr, og som ikke oppnås gjennom andre rekreasjonsaktiviteter (Hendee, 1974). Det at elva er klassifisert som et A-vassdrag og blitt trukket frem som et prakt eksempel i flere sammenhenger viser at Lakselv i dag er et av landets bedre forvaltede vassdrag. På grunn av mange lojale fiskere, merkevaren Lakselva i seg selv og et godt fiskeprodukt, er det i utgangspunktet ikke nødvendig med utvidet markedsføring (Øian, Dervo, Andersen, Tangeland & Hagen, 2010). Er det derimot en målsetning å ta en større markedsandel av enkelte kundegrupper, eller øke verdiskapningen gjennom dagens kundegrunnlag kan flere aktive grep gjennomføres. Aktuelle tiltak som kan øke markedsandelen og heve verdiskapningen kan være en mer aktiv kommunikasjon med markedet for å spre produktinformasjonen og/eller optimalisere produktet med god tilrettelegging, overnatting nær fiskeplassen eller utvikling av gode guider (Aas, 2004; Knutsen, Almlid, Siljan, Storsul & Ødegård, 2005; Millington-Drake, 2002).

Undersøkelsen til Tangeland et al. (2010) viser at 84 % av finnene som fisker i Norge har større laksevassdrag i Finnmark som sitt mest brukte område, 1/3 av Lakselvas fiskere er finner og de to mest attraktive segmentene har en stor andel finner. Finske sportsfiskere har også høyere fiskerelatert forbruk og betalingsvillighet enn norske sportsfiskerne (Toivonen et al., 2004). Basert på feltobservasjoner og samtaler i Lakselv er det et generelt inntrykk at en stor del av finnene har et dårlig engelsk og norsk vokabular. Dette gjør dagens form for kommunikasjon med denne brukergruppen til en utfordring, som igjen medfører at det oppstår konflikter som påvirker de involverte fiskernes opplevelse (Roggenbuck, 1992). For å redusere denne type konflikter er det hensiktsmessig å bedre kommunikasjonen mot det finske markedet ved å oversette nettsidene og brosjyrene til Lakselv grunneierforening til finsk og generelt tilrettelegge bedre for de finske fiskerne.

Analysen av utenlandske laksefiskere i Norge viser at majoriteten benytter større laksevassdrag i Trondheimsfjordområdet (Tangeland et al., 2010), noe som gjør elvene rundt Trondheimsfjorden markedsledende. Skal Lakselva ta markedsandeler her, må et tydelig segment velges, og posisjonering mot dette segmentet planlegges og igangsettes (Ellingsen & Rosendahl, 2001). Gjennom konkurransemidlene prispolitikk (pris) og forvaltningsregime (produkt) er det allerede gjort aktive segmenteringsvalg, noe som er illustrert av de fem observerte segmentene. Når det i tillegg går egne "laksefiskefly" (plass), gjenstår påvirkning av de fire P'ene i markedsmixen. Skal større markedsandeler av et bestemt marked tas, må derfor kommunikasjonen (påvirkning) utad utvikles. Basert på dagens situasjon er det i høysesongen enkelt for Lakselv grunneierforening å selge fiskekortene i de tre nederste sonene, da etterspørselen er langt større enn tilbudet. Det tyder på at man ved å prisdifferensiere gjennom sesongen kan ta ut høyere pris og forskyve etterspørselen til andre deler av sesongen. Skal Lakselv grunneierforening jobbe mot nye segment, bør dette være segment som kan benytte de mindre attraktive delene av sesongen med ledig kapasitet, eller segment som vil betale mer for opplevelsen og kjøpe flere tilleggsprodukter og -tjenester enn dagens kunder. Det er samtidig viktig at de er lite opptatt av å ta med seg fiske og passer til elvas gjenutsettingsregime.

Lakselva har et svært godt produkt med en stabil storlaksstamme og omliggende naturgitte forutsetningene. Dette er et svært viktig utgangspunkt for å skape høy produktkvalitet og motivasjon for å velge Lakselv som destinasjon. Skal Lakselv som destinasjon dra nytte av dette potensialet, må kvaliteten på produktelementer som overnatting, transport og bespisning heves over et visst nivå (Kamfjord, 2001, s.133). En generell trend i reiselivet er at det er økt fokus på innkvartering i høystandard selvstellsenheter (Aas, Kroghdal, Heggem & Kjelden, 2008), noe som vises hos spesialiserte grupper som laksefiskere (Løge, Bjerke, Ketilsson, Knutsen, & Dervo, 2004; Millington-Drake, 2002). Standarden på boligtilbudet som tilbys generelt i norske laksedaler i dag, har trolig en dårligere kvalitet enn den standarden som det dominerende markedet ønsker (Aas, 2002; Øian & Aas,

2012). Ut i fra respondentenes svar er det tydelig at det er et betydelig ønske om hytter med middels standard til en forholdsvis høy pris med nærhet til elva, noe som i følge Øian og Aas (2012) også gjenspeiles i andre undersøkelser.

Forbruket knyttet til fiskerelaterte tjenester er i dag svært lavt. Dette betyr at det brukes minimalt med penger på tjenester som guiding. For å øke kundenes tilfredshet, løfte fiskets kvalitet ytterligere, samt skape lokal sysselsetting, er tilbud om forskjellige typer guidetjenester en fremtidig mulighet. Dette kan bidra til å øke fiskerens fangstsannsynlighet, noe som vil bedre fiskerens opplevelse. Generelt har markedet stor kjøpekraft, begrenset kunnskap og erfaring om hvor det er mulig å fiske, samt få dager tilgjengelig for fiske (Aas & Dervo, 2010). Disse trendene sees også blant Lakselvas fiskere, da over 50 % har fisket kun en eller to sesonger i elva, 60 % har fem eller færre dager til rådighet og de har en høyere inntekt enn gjennomsnittet. Skal det opparbeides nye tilbud som forbedrer laksefiskeproduktet, kan en enkelt aktør sjelden stå for alt dette. Det må derfor inngås samarbeids- og nettverksavtaler som kan skape produktpakker (Øian et al., 2010). Nettverksallianser vil virke på en bærekraftig måte, noe som gjenspeiles i forskning der det vises til at bedrifter med et nettverkssamarbeid har større suksess (Nybakk, Vennesland, Hansen, & Lunnan, 2008; Vennesland, Mauland, Ryen, & Mortensen, 2008). I et eventuelt nettverk vil det være svært hensiktsmessig å inkludere flere enn bare grunneierne siden om lag 75 % av omsetningen fra laksefiske foregår i andre næringer som varehandel, serverings- og overnattingsbedrifter (Fiske et al., 2012; Kjelden et al., 2012).

Konklusjon

Dette er den første undersøkelsen i en skandinavisk kontekst hvor en segmenterer laksefiskere ved hjelp av deres fangstorientering. Brukes disse funnene riktig, vil de kunne forbedre laksefisketurismen i Lakselva, men også gi perspektiver for andre elver med et liknende produkt eller marked. Det vil være hensiktsmessig å gjennomføre tilsvarende undersøkelser i andre vassdrag for å undersøke om de presenterte resultatene kan generaliseres eller om svarene er unike for Lakselva. Det er gjennom denne undersøkelsen blitt avdekket fem forskjellige segmenter av fiskere i Lakselva: Gjenutsetteren, den fangstorienterte, høsteren, noe annet og troféfiskeren. Ut i fra de presenterte resultatene, kan det sluttet at en segmentering av fiskere basert på fangstorienteringsskalaen synes velegnet. Dette er en form for inndelingsom gir en hensiktsmessig karakteristikk av forskjellige grupper av laksefiskere,. Segmenteringen som er presentert og illustrert diskriminerer ingen geografiske eller demografiske grupper, men forholder seg utelukkende til fiskernes fangstorientering. Det bør i fremtiden vises planmessig forvaltning og måtehold innen laksefiske for å ta vare på ressursene og drive bærekraftig. Et fokus på fiskere som er villig til å bidra med dette gjennom ett fang og slippbasert fiske, vil derfor være svært hensiktsmessig. Siden fiske på gode laksevald er svært lettsolgt (Aas, 2002), bør Lakselv grunneierforening og andre tilbydere selge dette til de som bidrar sterkest til lokal bærekraft, avhengig av om turistutvikling er en del av fremtidsplanen for området.

Referanser

Andersen, O., Dervo, B. K. & Kaltenborn, B. P. (2010). Aktiviteter, holdninger og motiver blant jegere og fiskere i NJFF. NINA Rapport, 612.

Anderson, D. K., Ditton, R. B. & Hunt, K. M. (2007). Measuring angler attitudes toward catch-related aspects of fishing. *Human Dimensions of Wildlife*, 12(3), 181-191.

Anon. (2011). Status for Norske lakseelver 2011. Trondheim: Vitenskapelig råd for lakseforvaltning.

Arlinghaus, R. (2006). On the apparently striking disconnect between motivation and satisfaction in recreational fishing: the case of catch orientation of German anglers. *North American Journal of Fisheries Management*, 26(3), 592-605.

Arlinghaus, R., Cooke, S. J., Lyman, J., Policansky, D., Schwab, A., Suski, C., Sutton, S. G. & Thorstad, E. B. (2007). Understanding the Complexity of Catch-and-Release in Recreational Fishing: An Integrative Synthesis of Global Knowledge from Historical, Ethical, Social, and Biological Perspectives. *Reviews in Fisheries Science*, 15(1-2), 75-167.

Beardmore, B., Haider, W., Hunt, L. M. & Arlinghaus, R. (2011). The importance of trip context for determining primary angler motivations: Are more specialized anglers more catch-oriented than previously believed? *North American Journal of Fisheries Management*, 31(5), 861-879.

- Berntsen, B. (1990). De dansende fluer: fra sportsfiskets pionértid i Norge. Oslo: Grøndahl.
- Bryan, H. (1977). Leisure value systems and recreational specialization: the case of trout fishermen. *Journal of Leisure Research*, 9, 174-187.
- Bryan, H. (2000). Recreation specialization revisited. *Journal of Leisure Research*, 32, 18-21.
- Calvert, B. (2002). The importance of angler motivations in sport fishery management. I T. J. Pitcher & C. Hollingworth (Red.), *Recreational Fisheries. Ecological, economic and social evaluation* (s. 120-129). Oxford: Blackwell Science.
- Carifio, J. & Perla, R. J. (2007). Ten common misunderstandings, misconceptions, persistent myths and urban legends about Likert scales and Likert response formats and their antidotes. *Journal of Social Sciences*, 3 (3), 106-116.
- Connelly, N. A., Knuth, B. A. & Brown, T. L. (2001). An angler typology based on angler fishing preferences. *Transactions of the American Fisheries Society*, 130 (1), 130-137.
- Cooper, C. & Gilbert, D. (2008). *Tourism: Principles and practice* (4. utg). Essex: Financial Times/Prentice Hall.
- Crompton, J. L. (1979). Motivations for pleasure vacation. *Annals of tourism research*, 6(4), 408-424.
- Dawson, C. P., Brown, T. L. Connelly, N. (1992). The angler specialization concept applied: New York's Salmon River anglers. I G.A Vander Stoe (Ed.), *Northeastern Recreation Research Symposium; 1991 April 7-9; Saratoga Springs, NY* (s. 153-155). Radnor, PA: U.S. Department of Agriculture, Forest Service, Northeastern Forest Experiment Station. Hentet 17.10.2012 fra http://www.nrs.fs.fed.us/pubs/gtr/gtr_ne160/gtr_ne160_153.pdf
- Dillman, D., Smyth, J. D. & Christian, L. M. (2009). *Internet, mail and mixed-mode surveys: The tailored design method*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Ellingsen, K. & Rosendahl, T. (2001). *Markedsføring for reiselivet*. Oslo: Cappelen Forlag AS.
- Fedler, A. J. & Ditton, R. B. (1986). A framework for understanding the consumptive orientation of recreational fishermen. *Environmental Management*, 10(2), 221-227.
- Fedler, A. J. & Ditton, R. B. (1994). Understanding angler motivations in fisheries management. *Fisheries*, 19(4), 6-13.
- Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE publications Ltd.
- Fisher, M. R. (1997). Segmentation of the angler population by catch preference, participation, and experience: A management-oriented application of recreation specialization. *North American Journal of Fisheries Management*, 17(1), 1-10.
- Fiske, P., & Aas, Ø. (2001). *Laksefiskeboka. Om sammenhenger mellom beskatning, fiske og verdiskaping ved elvefiske etter laks, sjøaure og sjørøye*. NINA Temahefte, 20.
- Fiske, P., Baardsen, S., Stensland, S., Hvidsten, N. A. & Aas, Ø. (2012). *Sluttrapport og evaluering av oppleieordningen i Trondheimsfjorden*. NINA Rapport, 854
- Ford, J. S. & Myers, R. A. (2008). A global assessment of salmon aquaculture impacts on wild salmonids. *Plos Biology*, 6(2), 411-417.
- Fornell, C., Johnson, M. D., Anderson, E. W., Cha, J. & Bryant, B. E. (1996). The American customer satisfaction index: nature, purpose, and findings. *The Journal of Marketing*, 60(4), 7-18.
- Graefe, A. R. (1980). *The relationship between level of participation and selected aspects of specialization in recreational fishing*. PhD-avhandling. Texas A&M University, College Station, Texas.

- Graefe, A. R. & Fedler, A. J. (1986). Situational and subjective determinants of satisfaction in marine recreational fishing. *Leisure Sciences*, 8(3), 275-295.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L. & Black, W. L. (1998). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Hendee, J. C. (1974). A multiple-satisfaction approach to game management. *Wildlife Society Bulletin*, 2(3), 104-113.
- Holland, S. M. & Ditton, R. B. (1992). Fishing trip satisfaction: A typology of anglers. *North American Journal of Fisheries Management*, 12(1), 28-33.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig Metode* (4 utg.). Oslo: Abstrakt Forlag.
- Kamfjord, G. (2001). *Reiselivsproduktet* (3 utg.) Oslo: Reiselivskompetanse A/S.
- Knutsen, S., Almlid, G., Siljan, I., E., A. R., Storsul, S. & Ødegård, F. E. (2005). *Markedet for naturbaserte opplevelser - Markedskunnskap og forslag til markedstiltak*. Oslo: Norges Bondelag & Norges Skogeierforbund.
- Kyle, G., Norman, W., Jodice, L., Graefe, A. R. & Marsinko, A. (2007). Segmenting anglers using their consumptive orientation profiles. *Human Dimensions of Wildlife*, 12, 115-132.
- Kyle, G. T., Absher, J. D., Hammitt, W. E. & Cavin, J. (2006). An examination of the motivation— involvement relationship. *Leisure Sciences*, 28(5), 467-485.
- Lee, J., Graefe, A. R. & Burns, R. C. (2004). Service quality, satisfaction, and behavioral intention among forest visitors. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 17(1), 73-82.
- Løge, K., Bjerke, B. M., Ketilsson, B., Knutsen, S. & Dervo, B. (2004). *Forprosjekt om utvikling av utmarksbaserte reiselivsbedrifter. Markedsmuligheter, mål, strategier og forslag til verdikjedeprogram*. Oslo: Norges Skogeierforbund & Reiselivsbedriftenes Landsforening.
- Manfredo, J. M., Driver, B. L. & Tarrant, M. A. (1996). Measuring leisure motivation: A meta-analysis of the recreational experience preference scales. *Journal of Leisure Research*, 28(3), 188-213.
- Matlock, G. C., Saul, G. E. & Bryan, C. E. (1988). Importance of fish consumption to sport fishermen. *Fisheries*, 13(1), 25-26.
- Millington-Drake, T. (2002). International market trends In recreational salmon fisheries – consequences for Norway. I S. Stensland, S. Fisketurismekonferansen Gammel næring, ny giv. (s. 31-36). Oslo: Norske Lakseelver.
- Navrud, S. (2001). Economic valuation of inland recreational fisheries: empirical studies and their policy use in Norway. *Fisheries Management and Ecology*, 8(4-5), 369-382.
- Norges Skogeierforbund. (2010). *Estimat for omsetning av jakt og innlandsfiske i Norge. Rapport til Landbruks- og Matdepartementet*. Oslo: Norges Skogeierforbund.
- Nybakk, E., Vennesland, B., Hansen, E. & Lunnan, A. (2008). Networking, innovation, and performance in Norwegian nature-based tourism. *Journal of Forest Products Business Research*, 5 (4), 1-26.
- Nygaard, G. (2008). *Driftsplan Lakselvassdraget, 2008-2012*. Lakselv: Lakselv grunneierforening.
- Pettersen, N. (2003). *Driftsplan Lakselvassdraget, 2003-2007*. Lakselv: Lakselv grunneierforening.
- Pettersen, N. (2012). *Årsberetning for Lakselv Grunneierforening, 2011*. Lakselv: Lakselv grunneierforening.

- Roggenbuck, J. W. (1992). Use of persuasion to reduce resource impacts and visitor conflicts. I M. J. Manfredo (Red.), *Influencing human* Ditton, R. B. (2001). Understanding catch-and-release behavior among US Atlantic bluefin tuna anglers. *Human Dimensions of Wildlife*, 6(1), 49-66.
- Tabachnick, B. & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5. utg). Boston: Pearson Education, Inc.
- Tangeland, T., Andersen, O., Aas, Ø. & Fiske, P. (2010). Elvefiske etter anadrome laksefisk i Norge sesongen 2008. NINA Rapport, 545
- Tangeland, T. (2011). Why do people purchase nature-based tourism activity products? A Norwegian case study of outdoor recreation. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 11(4), 435-456.
- Toivonen, A. L., Roth, E., Navrud, S., Gudbergsson, G., Appelblad, H., Bengtsson, B. & Tuunainen, P. (2004). The economic value of recreational fisheries in Nordic countries. *Fisheries Management and Ecology*, 11(1), 1-14.
- Vaske, J. J. (2008). *Survey research and analysis: applications in parks, recreation and human dimensions*. State College, PA: Venture Publishing.
- Vennesland, B., Mauland, E., Ryen, A. & Mortensen, V. (2008). *Skogbruk Pluss - Nye tjenester og produkter innenfor utmarkssektoren*. Ås: Skog og Landskap.
- Williams, D. R. & Vaske, J. J. (2003). The measurement of place attachment: Validity and generalizability of a psychometric approach. *Forest Science*, 49(6), 830-840.
- Yuksel, A., Yuksel, F. & Bilim, Y. (2010). Destination attachment: Effects on customer satisfaction and cognitive, affective and conative loyalty. *Tourism Management*, 31(2), 274-284.
- Zwirn, M., Pinsky, M. & Rahr, G. (2005). Angling ecotourism: Issues, guidelines and experience from Kamchatka. *Journal of Ecotourism*, 4(1), 16-31.
- Øian, H. & Andersen, O. (2010). *Fiskerne i Søndre Rena og andre vassdrag i Åmot kommune, Hedmark*. NINA Rapport, 538.
- Øian, H., Dervo, B. K., Andersen, O., Tangeland, T. & Hagen, S. E. (2010). *Innlandsfisketurismen på Østlandet. Muligheter og utfordringer*. NINA Rapport, 651.
- Øian, H. & Aas, Ø. (2012). *Utfordringer og muligheter for utvikling av fisketurisme i ferskvann*. I .M. Forbord, G. T. Kvam & M. Rønningen (Red.), *Turisme i distriktene* (s. 337-356), Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Aas, O. & Kaltenborn, E. P. (1995). Consumptive orientation of anglers in Engerdal, Norway. *Environmental Management*, 19(5), 751-761
- Aas, O. (2002). Laksefisket i Norge. Næringen må utvikles. *Utmark*, 3. Hentet 17.10.2012 fra <http://www.utmark.org/utgivelser/pub/2002-3/art/aas-utmark-3-2002.htm#>
- Aas, O. (2004). Perspektiver på laksefisketurisme i Norge. Status og utfordringer for fisketurisme i norske laksevassdrag – produktene, markedet og organiseringen. I F. E. Ødegård (Red.), *Fisketurisme i Laksevassdrag*. Nasjonal konferanse på Royal Garden Hotell Trondheim 5.-7. oktober 2003. (s. 16-22). Oslo: Norske Lakseelver.
- Aas, O., Kroghdal, R., Heggem, V. & Kjelden, J. (2008). *Laksefiske som opplevelsesnæring - Tips og råd for deg som driver med laksefisketurisme*. Elvene rundt Trondheimsfjorden, Trondheim. Hentet 17.10.2012 fra <http://www.gaula.no/gaula/vedlegg/laksennereing--Lovit.pdf>
- Aas, O. & Dervo, B. (2010). *Innlandsfisketurisme i Norge – muligheter og utfordringer*. NINA Temahefte – Veileder, 43
-

Takksigelser

Vi takker Porsanger i Utvikling for finansiering av datainnsamlingen, og daglig leder i Lakselv grunneierforening Egil Liberg for et godt samarbeid. Arbeidet inngår i forskningsprosjektet SALMONCHANGE – Bærekraftig laksefisketurisme i en verden i endring som er finansiert av Norges forskningsråd, Direktoratet for naturforvaltning og jordbruksavtalemidler. Videre retter vi en takk til Øystein Aas og Torvald Tangeland for innspill til utforming av spørreskjema, og til alle som har svart på spørreundersøkelsen og intervjuene foretatt i elva. Katrin Daedlow, Timo P. Karjalainen og Jaakko Erkinaro takkes for oversetting av spørreskjemaet til tysk og finsk.

Vedlegg 1: Faktoranalysetabell (principal component analysis) basert på fiskernes fangstorientering

	Beholde fiskene som fanges	Fange store fisker	Få mange fisker	Få fisk
Jeg spiser vanligvis fisken jeg fanger	0,71	-0,08	0,04	-0,20
Jeg er like glad om jeg ikke beholder fisken jeg fanger (r)	0,84	-0,05	-0,03	0,12
Jeg er like fornøyd om jeg setter ut igjen de fiskene jeg får (r)	0,85	-0,05	0,04	0,14
Jeg liker å fiske der jeg vet jeg har en sjanse til å fange stor fisk	0,03	0,79	0,13	0,05
Jeg er mest fornøyd med fisketuren om jeg fanger en stor og utfordrende fisk	-0,12	0,74	0,15	-0,01
Jeg vil heller ta en eller to store fisker enn ti små fisker	-0,09	0,85	-0,04	0,03
Jo mer fisk jeg får på kroken jo gladere blir jeg	0,01	0,10	0,84	0,04
En vellykket fisketur er en der det fanges mange fisk	-0,15	0,06	0,69	0,39
Jeg trives best hvis jeg minst fanger kvoten	0,17	0,12	0,79	0,20
Hvis jeg ikke trodde jeg skulle få en eneste fisk, ville jeg ikke dratt på fisketur.	0,16	0,09	0,13	0,55
Når jeg er på fisketur, er jeg ikke fornøyd uten at jeg i alle fall får en fisk	-0,02	0,01	0,24	0,77
En fisketur kan være vellykket, selv om jeg ikke får fisk (r)	-0,08	-0,03	0,07	0,83
Egenverdier	2,03	1,94	1,91	1,86
% av variansen (sum = 64,57)	16,9	16,2	16,0	15,5
Cronbach alpha α	0,73	0,72	0,73	0,60

..
Merk: Faktorladninger 0,50 og over vist i fet skrift
Kaiser-Meyer-Olkin = 0,71. Bartlett's test $X^2(66) = 1926,2$, $p < 0,001$. Determinant $[R] = 0,052$

(r) reversert kodede variabler for analysen